

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів на прикладі КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5»

Виконавець:

студентка 6 курсу бзф1м групи
Центр заочної та вечірньої форми навчання
Сомар Ліна Павліна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент _____
(науковий ступінь, вчене звання)
Добрунік Тетяна Пилипівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ОДЕСА 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена важливістю ефективного обліку та оподаткування у медичних закладах, які стикаються з проблемами обмеженого фінансування та недостатньої урегульованості процедур. Вдосконалення цих процесів сприятиме підвищенню якості медичних послуг і раціональному використанню ресурсів.

Мета дослідження становить виявлення та дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку і оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів, а також аналіз проблем, що виникають у цій сфері, та розробка практичних рекомендацій щодо їх вирішення.

Завдання дослідження:

- висвітлити економічну сутність операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів;
- визначити порядок документального оформлення та відображення інформації про постачання лікарських засобів та медичних виробів на підприємстві;
- дослідити міжнародну практику оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів;
- розкрити загальну організаційно-економічну характеристику КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5»;
- проаналізувати особливості обліку та оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів на КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5»;
- навести напрями удосконалення обліку операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я;
- оцінити фінансовий стан КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5»;
- розкрити аудит обліку лікарських засобів та медичних виробів на досліджуваному підприємстві;
- провести економіко-статистичне моделювання показників фінансового результату.

Об'єкт дослідження включає господарські операції та процеси пов'язані з бухгалтерським та податковим обліком операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів на підприємстві.

Предмет дослідження є теоретичні та організаційно-економічні питання обліку та оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів в управлінні КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5».

Методи дослідження. Основні загальнонаукові методи дослідження, що були використані при здійсненні збору та обробки інформації, є метод індукції та дедукції, історичних та логічних підходів, оцінювання існуючої системи обліку надходження та використання лікарських засобів, аналіз контролю операцій із постачання медикаментів і медичних виробів в управлінні підприємством, а також розробка пропозицій щодо їх удосконалення.

Під час аналізу обліку та оподаткування операцій із постачання лікарських засобів і медичних виробів було застосовано низку методів дослідження, серед яких основними були аналіз наукової літератури, порівняльний аналіз, а також методи вибіркового спостереження, анкетування та інтерв'ювання фахівців у галузі бухгалтерського обліку та податкового адміністрування.

Інформаційна база дослідження складається із чинного законодавства України, вітчизняних та зарубіжних джерел економічної інформації, нормативних актів з питань обліку та оподаткування операцій із постачання лікарських засобів і медичних виробів на підприємстві, загальних положень, електронних ресурсів, статуту, фінансової звітності досліджуваного підприємства та інших документів КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги №5».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (46 найменувань) та 10-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 8 рисунків.

Публікації тез на тему «Оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів: міжнародна практика» в збірнику наукових матеріалів СХЛІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: «Перспективні напрямки наукових досліджень в Україні».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Постачання лікарських засобів та медичних виробів: теоретичні аспекти обліку»** досліджено генезис теоретичних підходів до трактування економічної сутності лікарських засобів та медичних виробів, також наведено їх облікову інтерпретацію; розглянуто особливості документального оформлення операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів; розглянуто міжнародну практику оподаткування медикаментів.

У другому розділі **«Облік та оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів»** розкрито загальну організаційно-економічну характеристику КНП ММР «ЦПМСД №5»; проаналізовано особливості обліку та оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів на прикладі КНП ММР ЦПМСД №5»; наведено напрями удосконалення обліку операцій з постачання медикаментів у закладах охорони здоров'я.

У третьому розділі **«Аналіз, аудит і моделювання операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я»** проведено оцінку фінансового стану КНП ММР «ЦПМСД №5»; наведено аудит обліку лікарських засобів та медичних виробів на досліджуваному підприємстві; проведено економіко-математичне моделювання показників фінансового результату на КНП ММР «ЦПМСД №5».

ВИСНОВКИ

У результаті наукового дослідження та критичного розгляду основних аспектів і проблем теорії обліку та оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів зроблено такі висновки:

1. Ринок медичних послуг є ключовим елементом національної економіки, який забезпечує профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію населення. У цьому ринку лікарські засоби та медичні вироби відіграють центральну роль, впливаючи на якість та ефективність медичного обслуговування. Визначено, що лікарські засоби – це речовини або їх комбінації, що застосовуються для лікування, профілактики захворювань тощо, а медичні вироби, в свою чергу, – це інструменти, апарати чи прилади, що використовуються для діагностики, лікування, профілактики чи полегшення стану пацієнтів, самостійно або в поєднанні з іншими засобами.

В дипломній роботі було більш детально проаналізовано економічну сутність операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів, яка відображається у нормативному регулюванні, обліку, специфіці використання та ролі в системі охорони здоров'я. Також було наведено основні відмінності між лікарськими засобами та медичними виробами, які дають змогу краще зрозуміти їх економічну сутність, особливості регулювання, способи обліку та підходи до використання в медичній практиці.

2. Також було розглянуто порядок документального оформлення та відображення інформації про постачання лікарських засобів та медичних виробів на підприємстві. Визначено, що кожен етап постачання супроводжується відповідною первинною документацією, яка служить основою для подальшого бухгалтерського обліку. Ретельне ведення облікових документів сприяє прозорості операцій, знижує ризики податкових помилок і допомагає оптимізувати фінансові показники підприємства. Медичні заклади самостійно розробляють та впроваджують правила щодо приймання, зберігання, видачі (переміщення) та списання використаних лікарських засобів і медичних виробів, враховуючи специфіку своєї діяльності, особливості технологічних процесів обліку та вимоги чинного законодавства.

3. В дипломній роботі досліджено міжнародну практику оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів. Визначено, що нинішня система пільгового ПДВ сприяє зниженню фінансового навантаження, проте існують проблеми, пов'язані з недоліками законодавчої бази, високими податками на імпорт і недостатнім регулюванням ринку.

Вивчення міжнародного досвіду показало ефективність диференційованих і знижених ставок ПДВ у більшості країн для підвищення доступності лікарських засобів. Тож було наведено перелік рекомендацій для України, щодо важливості вдосконалення податкової політики, спрощення процедури ввезення та сертифікації, а також запровадження механізмів регулювання цін на безрецептурні препарати. Оптимізація цих процесів сприятиме покращенню медичного обслуговування та забезпечить кращу доступність ліків для населення.

4. Суб'єктом дослідження даної дипломної роботи став медичний заклад, який знаходиться в м. Миколаєві, а саме КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної

допомоги №5». Заклад охорони здоров'я забезпечує широкий спектр послуг, зокрема профілактичну, діагностичну, амбулаторну та невідкладну медичну допомогу. Організаційна структура підприємства побудована за лінійно-організаційним принципом, що сприяє чіткому розподілу функцій та ефективному управлінню. Підприємство дотримується вимог законодавства щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності, використовуючи сучасні автоматизовані програми для оптимізації цих процесів. Стабільність діяльності забезпечується високим професіоналізмом співробітників, серед яких головний бухгалтер виконує критично важливу роль у дотриманні фінансової дисципліни.

5. В пункті було наведено організаційну характеристику підприємства та проаналізовано оцінку фінансового стану КНП ММР «ЦПМСД №5» за основними економічними показниками, також було надано висновки щодо результатів розрахунків. Визначено, що медичний заклад демонструє успішну реалізацію завдань з надання якісних медичних послуг та дотримання фінансово-економічних стандартів, що сприяє ефективному функціонуванню підприємства в умовах сучасної медичної системи України.

КНП ММР «ЦПМСД №5» має свої особливості в обліку та оподаткуванні операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів. Такі особливості зумовлені специфікою діяльності медичних закладів, необхідністю дотримання законодавчих норм і методичних рекомендацій, а також забезпеченням точного контролю за рухом лікарських засобів, їхньою вартістю, кількістю та термінами придатності. У КНП ММР «ЦПМСД №5» облік здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій № 635, Національних стандартів бухгалтерського обліку та внутрішнього Порядку, які регламентують приймання, зберігання, переміщення та списання лікарських засобів.

Визначено, що бухгалтерський облік лікарських засобів ведеться у кількісному та сумарному вираженні із врахуванням специфіки кожного об'єкта обліку, що забезпечує високий рівень точності та прозорості даних. В пункті більш детально показано рахунки та типові операції щодо відображення обліку лікарських засобів та медичних виробів на комунальному некомерційному підприємстві.

6. Також в дипломній роботі було визначено, що в умовах постійних змін у законодавстві, збільшення гуманітарної допомоги та потреби в автоматизації облікових процесів, ефективне ведення обліку стає критично важливим. Тому було наведено напрями удосконалення обліку операцій з постачання лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, а саме запропоновано впровадження єдиного стандарту обліку, автоматизація процесів та підвищення кваліфікації персоналу, що в свою чергу, є основними напрямками, які сприятимуть підвищенню прозорості, точності та ефективності обліку.

Також представлено більш детальну класифікацію субрахунку 201 «Сировина та матеріали» для забезпечення чіткого та систематизованого обліку лікарських засобів та медичних виробів за різними джерелами фінансування та отримання. В результаті цього, медичні заклади зможуть забезпечити не лише належний контроль за ресурсами, але й підвищити якість медичних послуг для населення. Тож визначено,

що комплексний підхід до вдосконалення облікових систем є необхідним для досягнення високих результатів у сфері охорони здоров'я.

7. Оцінка фінансового стану та аналіз основних показників діяльності КНП ММР «ЦПМСД №5» за 2021-2023 роки продемонстрував значні зміни у фінансовому стані, ліквідності, фінансовій стійкості та діловій активності закладу. Зокрема, спостерігається зростання необоротних і оборотних активів, що вказує на інвестиції в модернізацію матеріально-технічної бази та підвищення обсягів оборотного капіталу. Однак зменшення нерозподіленого прибутку та зниження коефіцієнтів захисту власного капіталу у 2022 році підкреслюють ризикові аспекти діяльності закладу.

Збільшення коефіцієнтів ліквідності в 2022-2023 роках свідчить про поліпшення фінансового стану закладу та його здатність виконувати поточні зобов'язання. Водночас зниження фінансової незалежності у 2023 році вказує на зростання залежності закладу від зовнішнього фінансування. Попри це, підвищення маневреності власного капіталу та поступова диверсифікація фінансових ресурсів демонструють зусилля закладу з підтримки фінансової стабільності.

Загалом, фінансова стійкість КНП ММР «ЦПМСД №5» зазнала значних змін у період з 2021 по 2023 рік, демонструючи як позитивні тенденції (зростання ліквідності та маневреності капіталу), так і негативні показники (зростаюча залежність від зовнішніх джерел фінансування). Для подальшого підвищення фінансової стійкості важливо зосередитися на підвищенні частки власного капіталу, зниженні фінансових ризиків і оптимізації використання активів, що дозволить закладу забезпечити стабільне функціонування в довгостроковій перспективі.

8. Також в дипломній роботі було розкрито аудит обліку лікарських засобів та медичних виробів на досліджуваному підприємстві. Визначено, що аудит є критично важливою процедурою для забезпечення прозорості та ефективності використання ресурсів. Детальна перевірка документації, відповідність вимогам нормативних актів, зокрема щодо обліку лікарських засобів, їх зберігання та проведення інвентаризацій, дозволяє виявити потенційні порушення та недоліки в управлінських процедурах. Регулярний контроль та аналіз результатів інвентаризацій сприяють підвищенню точності обліку та мінімізації ризиків втрати чи неправильного використання медикаментів.

9. Проведено економіко-статистичне моделювання показників фінансового результату КНП ММР «ЦПМСД №5» за 12 кварталів. Визначено, що економіко-математичне моделювання є потужним інструментом для аналізу економічних систем, оскільки дозволяє виявляти та прогнозувати залежності між різними економічними показниками. Завдяки йому можна оптимізувати процеси управління та приймати обґрунтовані рішення.

Кореляційно-регресійний аналіз, проведений для КНП ММР «ЦПМСД №5», показав, що ключові фактори, такі як коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт оборотності запасів і коефіцієнт фондівддачі, мають суттєвий вплив на фінансовий результат медичного закладу. Це підкреслює важливість комплексного підходу до аналізу.

Результати регресійної моделі підтверджують, що коефіцієнт фінансової незалежності має найбільший вплив на фінансовий результат закладу. Коефіцієнти еластичності, що були розраховані в рамках дослідження, також вказують на високу чутливість результату до цього показника.

Тож за результатами проведено аналізу підприємству було наведено рекомендації, а саме з огляду на високий вплив коефіцієнта фінансової незалежності, для покращення фінансових результатів медичного закладу необхідно зосередити увагу на його оптимізації. Це дозволить досягти значних покращень у фінансовому стані та підвищити загальну ефективність діяльності.